

Datum
2020-10-26

Diarienummer
457-8358-2020

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Att: ju.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia: JU.SSK@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss: En ny myndighet för att stärka det psykologiska försvaret (SOU 2020:29) med diarienummer Ju2020/02293/SSK

Bakgrund

Regeringen beslutade den 16 augusti 2018 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och lämna förslag om en ny myndighet som ska ha det övergripande ansvaret för att utveckla och samordna det psykologiska försvaret (dir. 2018:80).

Utredaren ska bl.a. analysera och lämna förslag på

- vilka uppgifter som den nya myndigheten ska ansvara för
- hur verksamheten ska vara utformad för att kunna utföras i fredstid, vid höjd beredskap och ytterst i krig
- hur myndigheten ska samverka med berörda myndigheter och andra aktörer som bedöms ha eller bör ha uppgifter inom det psykologiska försvaret
- myndighetens resursbehov
- ledningsform för myndigheten
- finansiering av myndigheten
- nödvändiga författningar och författningsändringar.

Utveckling av det psykologiska försvaret som en del av det moderna totalförsvaret

Den säkerhetspolitiska situationen i Europa har försämrats. I den försvarspolitiska inriktningspropositionen (prop. 2014/2015:109), konstaterar regeringen att den svenska försvarsförmågan inför och vid ett angrepp behöver stärkas och att planeringen för totalförsvaret behöver återupptas. Totalförsvaret är den verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Totalförsvaret består av militärt och civilt försvar. Inom

ramen för det civila försvaret finns ett behov av att Sverige utvecklar strategiska och moderna psykologiska försvarsförmågor.

Som en del i att utveckla det moderna totalförsvaret har regeringen aviserat att en ny myndighet för psykologiskt försvar ska inrättas.

I delrapporten Motståndskraft – inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) lyfter Förvarsberedningen fram att det psykologiska försvaret ytterst syftar till att stärka vår motståndskraft inför och vid ett väpnat angrepp men att det psykologiska försvaret inte enbart kan handla om förberedelser för krig. Det måste givet omvärldsutvecklingen i hög grad också avse verksamheter som aktivt bedrivs även i fredstid. Det viktiga är att säkerställa befolkningens försvarsvilja i fred och motståndsvilja i krig, att säkerställa att saklig offentlig information snabbt och effektivt kan förmedlas även under störda förhållanden samt att identifiera, analysera och möta påverkanskampanjer. Psykologiskt försvar ska också, så långt det är möjligt under störda förhållanden, säkerställa ett öppet och demokratiskt samhälle med åsiktsfrihet och fria medier.

Tilläggsdirektiv till Utredningen om en ny myndighet för psykologiskt försvar (Ju 2018:06)

Som ett steg i arbetet med att bygga upp ett modernt totalförsvaret anpassat för vår tids hot är det av stor vikt att det skyndsamt skapas förutsättningar för utveckling och samordning av det psykologiska försvaret.

Utredaren ska därför inom ramen för uppdraget bedöma och redovisa vilka möjligheter som finns för att påskynda processen att inrätta myndigheten och få verksamheten operativ.

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Norrbotten delar i stort utredningens förslag och uppfattningar.

Länsstyrelsen i Norrbotten anser att stöd till aktörer med bl.a. utbildning och övning är ett viktigt steg för att höja den nationella förmågan inom området psykologiskt försvar samt att det är viktigt att den kunskap och kompetens som MSB har inom området tas tillvara inom den nya myndigheten.

Länsstyrelsen i Norrbotten anser dock att det krävs en del förtydliganden när det gäller det rapporteringskrav som föreslås i utredningen (punkt 9.4.5) samt utredningens förslag om att den nya myndigheten inte ska ingå i något av de samverkansområden som anges i bilagan till förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap (punkt 10.5). Länsstyrelsen i Norrbotten vill kopplat till båda punkterna som nämns ovan lyfta fram att det fortsatt är otydligt vad som gäller avseende planering och samordning inom krisberedskap och civilt försvar mellan sektorsansvariga myndigheter och länsstyrelsernas geografiska områdesansvar.

Ett tydligt samordnat arbete med länsstyrelserna gällande psykologiskt försvar måste beaktas vid bildandet av en ny myndighet.

Länsstyrelsen i Norrbotten är positiv till inrättandet av ett nationellt centrum för psykologiskt försvar och anser även att det kan finnas positiva effekter av ett gemensamt centrum för psykologiskt försvar och cybersäkerhetsfrågor.

Beslut

Länsstyrelsen i Norrbottens län har tagit del av remissen och lämnar följande synpunkter.

Länsstyrelsen i Norrbotten ställer sig positiv till utredningens förslag om övergripande inriktning och uppgifter för den nya myndigheten för psykologiskt försvar.

Länsstyrelsen i Norrbotten delar utredningens synpunkter kring att det saknas samordning, tydlig styrning och ansvarsfördelning vad gäller det psykologiska försvaret samt att det krävs en nationell förmågehöjning inom området.

Allmänna synpunkter

Punkt 9.2.6 Utbildning och övning inom myndighetens ansvarsområde

Länsstyrelsen i Norrbotten delar utredningens uppfattning om att det finns behov av ett mer omfattande stöd till aktörer inom området psykologiskt försvar. Därför är det angeläget att den nya myndigheten, i enlighet med utredningens förslag, får i uppgift att genomföra utbildningar och övningar inom myndighetens ansvarsområde. Länsstyrelsen i Norrbotten anser att utbildningar kring bland annat otillbörlig informationspåverkan för aktörer på alla nivåer är ett viktigt steg mot att höja den nationella förmågan inom området.

Punkt 9.4.5 Skyldighet att rapportera incidenter som avser otillbörlig informationspåverkan

Länsstyrelsen i Norrbotten anser att det finns vissa svårigheter kopplade till utredningens förslag om att statliga myndigheter under regeringen skyndsamt bör rapportera incidenter som avser otillbörlig informationspåverkan till den nya myndigheten. För att med säkerhet avgöra om något utgör otillbörlig informationspåverkan enligt de definitioner som återfinns i utredningen behöver man vara medveten om både syfte och avsändare av informationen. Det kräver troligtvis ytterligare utredning vilket inte alla organisationer har varken kompetens eller resurser till i dagsläget.

Länsstyrelsen i Norrbotten föreslår därför att rapporteringskravet i första hand omfattar indikationer på otillbörlig informationspåverkan som den nya myndigheten sedan kan göra en bedömning av och vid behov utreda vidare. Det skulle också innebära att rapporteringskravet främst används som ett verktyg för ytterligare samverkan med den nya myndigheten, vilket Länsstyrelsen i Norrbotten ser som positivt.

Länsstyrelsen i Norrbotten anser också att det är viktigt att tydliggöra hela rapporteringskedjan för den här typen av incidenter. Om lokala aktörer ska rapportera incidenter direkt till den nya myndigheten så är det viktigt att det vid något skede i processen sker samverkan med länsstyrelserna som har det geografiska områdesansvaret för länet.

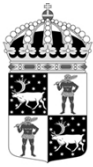
Punkt 10.2 Nationellt centrum för psykologiskt försvar.

Länsstyrelsen i Norrbotten är positiv till inrättandet av ett nationellt centrum för psykologiskt försvar i syfte att stärka samverkan, samordning och utveckling och åstadkomma en nationell förmågehöjning inom det psykologiska försvaret. Samtidigt pågår arbetet med att starta upp ett nationellt cybersäkerhetscentrum och Länsstyrelsen i Norrbotten anser att det kan finnas positiva effekter av ett gemensamt centrum för psykologiskt försvar och cybersäkerhetsfrågor. Detta för att ytterligare stärka samverkan mellan två områden som har nära samband och för att öka förmågan att försvara sig mot den nya typen av hot – hybridhot.

Punkt 10.5 Samverkan inom samverkansområde/beredskapssektor.

Utredningen menar att dagens samverkansområden inte lämpar sig för en verksamhet som psykologiskt försvar och att det därför saknas förutsättningar att föreslå att den nya myndigheten skulle ingå i något av de samverkansområden som anges i bilagan till förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap. Länsstyrelsen i Norrbotten anser med anledning av detta att det är oklart om utredningen också menar att den nya myndigheten inte ska omfattas av ett särskilt ansvar för krisberedskapen enligt §10 i förordningen.

Om så är fallet vill Länsstyrelsen i Norrbotten framföra att vi anser att den nya myndigheten bör omfattas av ett särskilt ansvar för krisberedskapen enligt §10 och därmed även ha ett särskilt ansvar att samverka med länsstyrelserna i vår roll som områdesansvarig myndighet och högsta civila totalförsvarsmyndighet i länet. Det skulle underlätta länsstyrelsens uppdrag som geografiskt områdesansvarig och främja de samverkansstrukturer som redan finns.

Punkt 12.4.6 Utveckling av det psykologiska försvaret.

Länsstyrelsen i Norrbotten är positiv till att ytterligare medel tillförs utvecklingen av det psykologiska försvaret, men anser att det vore värdefullt att invänta slutsatserna från Riksrevisionens granskning av anslag 2:4 Krisberedskap innan beslut tas om vilka medel som ska föras över från anslag 2:4 Krisberedskap till den nya myndigheten.

Punkt 13.2 Den nya myndigheten bör lokaliseras till Stockholmsområdet

Länsstyrelsen i Norrbotten delar utredningens bedömning om att det är av synnerlig vikt att den verksamhet som byggts upp vid MSB kan föras över så intakt som möjligt till den nya myndigheten.

Som nämnts tidigare i yttrandet så är behovet av utbildning och stöd till aktörer stort och därför är det av vikt att den kunskap och kompetens som MSB har inom området tas tillvara. Inrättandet av en ny myndighet får inte resultera i ett kompetenstapp som ytterligare fördröjer en nationell förmågehöjning när det gäller psykologiskt försvar.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Björn O. Nilsson med Maria Lindgren som föredragande. I den slutliga handläggningen av ärendet har även handläggare Andreas Larsson, enhetschef Anders Öhlund och avdelningschef Karin Börjesson deltagit.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.